

РЕЛІГІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія 033 Філософія
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	2 рік, осінній семестр;
Обсяг дисципліни	Загальна кількість: 150 год. лекції: 18 год., семінарські заняття: 36 год., самостійна робота: 96 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	екзамен, МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лекції: Гераськов Сергій Вадимович , доцент кафедри філософії Семінарські заняття: Гераськов Сергій Вадимович , доцент кафедри філософії
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/Nzc0NzM1NzEyMDYw?cjc=rxksdcyz

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом ОК «Релігія в європейській політиці» є релігія як соціальний, культурний і політичний феномен у країнах Європи; її роль у формуванні національних і наднаціональних політичних ідентичностей, правових систем, політичних інститутів та суспільних конфліктів. Особлива увага приділяється питанням взаємодії релігійних інституцій і політичної влади у процесах секуляризації та глобалізації.

Метою вивчення ОК є ознайомити здобувачів із сучасними тенденціями впливу релігії на політику в Європі та навчити аналізувати релігійно-політичні взаємодії у національному та наднаціональному вимірах.

Вивчення даного ОК сприяє розвитку наступних компетентностей:

ФК 7. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.

Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.

ФК 12. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень у різних формах наукової комунікації.

Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти мають можливість розвинути такі програмні результати навчання:

ПРН 14 розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками;

ПРН 22 аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни бажаними є базові знання з релігієзнавства, політології, історії Європи. Її вивчення може бути спрямоване на розвиток особистісного потенціалу, підсилення базових навичок критичного мислення та ведення дискусій у здобувачів вищої освіти, поглиблення їх фундаментальних загальноосвітніх і профільних знань.

3. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Релігія і глобальні виклики сьогодення.
- Тема 2. Основні етапи розвитку релігійних уявлень в Європі.
- Тема 3. Секуляризація і релігійне відродження в Європі.
- Тема 4. Релігія і політика: європейський контекст.
- Тема 5. Світові релігії у європейському політичному просторі.
- Тема 6. Релігія як інструмент ідентичності та мобілізації в Європі.
- Тема 7. Релігійний фактор в імміграційній політиці Європи.
- Тема 8. Релігійна безпека і конфлікти: європейський вимір.
- Тема 9. Екуменічний рух і його вплив на європейську політику.
- Тема 10. Релігійна дипломатія європейських країн.
- Тема 11. Україна на релігійній мапі Європи.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Наведено рекомендовані навчальні матеріали та ресурси для засвоєння матеріалу, розглядуваного на лекційних заняттях та практичних заняттях.

1. Базова:

1. Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві: монографія. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю.В., 2021. 352 с. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5650/Безпека%20Релігія%20Церква%20в%20сучасному%20суспільстві%20Колективна%20монографія.pdf?sequence=1&isAllowed=y.pdf>
2. Георелігійні процеси і конфесійні трансформації в Україні: колективна монографія / За заг. ред. О. Сагана. Київ: Світ Знань, 2023. 318 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1AzLHTYzmJEeUZmpBNuqO9vsXRqZzXfW5/view?fbclid=IwAR2lXrQLS7zGI64bhDoVtz9wWYixSnDOErDfXsXA-J78p5YV47EXkxvsU30&pli=1>
3. Релігії в глобальному світі: підруч. для здобувачів ступеня бакалавра за всіма спеціальностями / С. В. Гераськов, В. П. Волотовська. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. 361 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/74368>

2. Додаткова:

1. Гераськов С. В. Публічна політика у сфері релігії в країнах ЄС: інтеграційні процеси та моделі державно-церковних відносин в постсекулярному суспільстві. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2021. № 3. С. 141–150. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Nzizvru_2021_3_15
2. Релігійна безпека на тимчасово окупованих територіях: стратегії та рішення для країн Східного партнерства: аналітична доповідь / С. В. Гераськов, А. М. Фесенко. Київ: ДКС-Центр, 2020. 40 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/179W4jrqr7fAy0DmpArVlcl1eRmQNEvFa/view?usp=sharing>

3. Релігійні ідентичності в їх сутності і конфесійних вимірах: український контекст. Кол. монографія / за ред. А.Колодного, Л.Филипович, А.Арістової. Київ: УАР, 2021. 348 с. URL: https://ure-online.info/wp-content/uploads/2021/11/rel_ident.pdf
4. Geraskov S., Gider E. Religious Policy Shaping in Terms of the COVID-19 Pandemic: The Case of Turkey and Ukraine: Policy Paper. Journal of the Research Papers of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. 2020. Vol. 2. P. 154–169. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=znpnadu_2020_2_20
5. Geraskov S., Volotovska V. Religious Security as Factor of Developing National Resilience: The Case of Ukraine. International Journal of Religion. 2023. 5(10), 3162-3171. URL: <https://doi.org/10.61707/9n3bfa79>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання, реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекції

- Лекція 1. Релігія і глобальні виклики сьогодення.
- Лекція 2. Історія розвитку релігійних уявлень в Європі.
- Лекція 3. Секуляризація і релігійне відродження в Європі.
- Лекція 4. Моделі релігійно-політичної взаємодії в Європі: історія та сучасність.
- Лекція 5. Світові релігії і формування європейської політичної ідентичності.
- Лекція 6. Міграційна політика в Європі: виклики для міжрелігійних відносин.
- Лекція 7. Релігійні конфлікти в Європі. Фундаменталізм та екстремізм.
- Лекція 8. Екуменізм і миробудування: європейські практики.
- Лекція 9. Релігійний вимір європейської дипломатії.

Практичні (семінарські) заняття

Семінарське заняття 1-2. Релігія та віра: глобальні тенденції розвитку.

Семінарське заняття 3-4. Історія розвитку релігійних уявлень в Європі.

Семінарське заняття 5-6. Секуляризація і релігійне пробудження в сучасному європейському суспільстві.

Семінарське заняття 7-8. Церква і держава в Європі: порівняльний аналіз правових моделей.

Семінарське заняття 9-10. Християнство та іслам у європейському політичному контексті. Політика мультикультуралізму, ісламофобія та виклики релігійного плюралізму.

Семінарське заняття 11-12. Міграційні процеси в країнах ЄС: релігійні трансформації та політичні наслідки.

Семінарське заняття 13-14. Роль релігії у політичних конфліктах та миротворчих процесах на прикладі окремих європейських регіонів.

Семінарське заняття 15. Екуменічні рухи в сучасній Європі.

Семінарське заняття 16-17. Релігійні організації в європейській політиці: виклики та перспективи.

Семінарське заняття 18. Україна на релігійній мапі Європи.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти в рамках освітнього компоненту включає комплекс тематичних питань для роздумів і практичних завдань, спрямованих на самоконтроль знань та організацію самопідготовки студентів в рамках кожного з практичних/семінарських занять і передбачає: підготовку до аудиторних занять, підготовку до модульної контрольної роботи, підготовку до екзамену.

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	62
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	4
3	Підготовка до екзамену	30
	Всього	96

1.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @iit.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних і штрафних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Штрафні бали не передбачаються.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагиату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагиату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO за ОК «Релігія в європейській політиці», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді **екзамену** містить дві складові: *стартова* – оцінювання навчальної діяльності здобувача протягом семестру (проходження або виконання певних видів робіт, передбачених заходами поточного контролю) та *підсумкова (екзаменаційна)* – оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача під час проведення семестрового контролю (оцінювання результатів проходження або виконання певних видів робіт, окремих запитань (завдань) на екзамені).

Розмір стартової складової PCO за даним ОК дорівнює 50 балів, екзаменаційної складової – 50 балів. Стартові бали формуються як сума рейтингових балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю і заохочувальних балів.

Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою (див табл. 8.1.)

Таблиця 8.1.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

Таблиця 8.2.

Рейтинг здобувача з ОК складається з балів, що він отримує за :

№ з/п	Контрольний захід	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
	Поточний контроль			
1.	Робота на семінарських заняттях	2	18	36
3.	Виконання модульної контрольної роботи	14	1	14
	Разом			50
Екзаменаційна робота у вигляді виконання письмових завдань = 50 балів Загальний бал за ЕКЗАМЕН: 50 балів за роботу в семестрі + 50 балів за екзаменаційну роботу = 100 балів (ECTS)				

Поточний контроль

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях. На семінарських заняттях передбачено участь здобувачів в обговоренні питань пройдені тематики та перевірку виконання домашніх практичних завдань.

Ваговий бал за семінарське заняття – 2 бали:

«відмінно» – 1,8 – 2 бали

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії;

«добре» – 1,5 – 1,7 бали

активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі;

«задовільно» – 1,2 – 1,4 бали

надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування;

«незадовільно» – 0 – балів

відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті.

Критерії оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях:

- **«відмінно»:** повна (100-90%) відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; демонстрація знань при виконанні практичного завдання; активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, узагальнення і наявність висновків;

- **«добре»:** відносно повна відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті (89-75%); ґрунтовність та послідовність викладу; незначні помилки у практичному завданні;

- **«задовільно»:** неповна (74-60%) відповідь на питання з проблематики курсу, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; неповне або не цілком коректне виконання практичних кейсів; відсутність висновків;

- **«незадовільно»:** низький рівень підготовки теоретичних питань, правильно виконано менше ніж 60% завдання або їх невиконання.

2. Написання МКР

Критерії оцінювання відповідей здобувача з окремих запитань (завдань) МКР

№ з/п	Критерії оцінювання	МКР Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	13-14
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 75% потрібної інформації)	11-12
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	8-10
4.	Суттєві помилки у відповіді ($\leq 50\%$ потрібної інформації)	≤ 7
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0

Календарний контроль (проміжна атестація)

Календарний контроль проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Проміжна атестація проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

№ атестації	Термін атестації	Умови отримання атестації
Перша атестація	7-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 10 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)
Друга атестація	13-ий тиждень	Поточний рейтинг не менше 18 балів (50% від максимально можливого поточного рейтингу)

Умови допуску до семестрового контролю

Рейтинг з кредитного модуля складає 50 балів. Необхідною умовою допуску до екзамену є отримання здобувачем не менше ніж 30 балів за семестр.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

Екзаменаційна контрольна робота оцінюється за шкалою 50 балів (2 запитання x 25 балів = 50 балів).

Кожне питання оцінюється відповідно до **системи оцінювання:**

“відмінно”, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 25 ...22,5 балів;

“добре”, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 22...19 балів;

“задовільно”, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 18...15 балів;

“незадовільно”, незадовільна відповідь – 0 балів.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на вступному занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до екзамену і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до екзамену та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді **екзаменаційної контрольної роботи**.

Якщо оцінка, отримана за екзаменаційну контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача, за рішенням кафедри, скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів екзаменаційної контрольної роботи.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань на екзамен:

1. Співвідношення понять «віра», «релігія» і «духовність».
2. Трансформація релігії під впливом глобалізації. Глобальний релігійний ландшафт.
3. Релігійна безпека в сучасному світі.
4. Гендерна проблематика і релігія.
5. Вплив цифрових технологій на релігії.
6. Релігія в умовах пандемії COVID-19.
7. Особливості релігійної ситуації в сучасній Європі: загальна характеристика.
8. Сакральне в античному європейському світі.
9. Християнізація Європи та її політичні наслідки.
10. Вплив Реформації на релігійно-політичну мапу Європи.
11. Просвітництво і секуляризація релігійної свідомості.
12. Модерн і постмодерн у контексті релігійних змін.
13. Релігія і формування національних ідентичностей у Європі.
14. Криза мультикультуралізму в релігійному контексті.
15. Роль релігійного фактору в політичному житті країн Центральної та Східної Європи.
16. Політизація релігії в умовах міграції та глобалізації.
17. Релігійний фактор в імміграційній політиці ЄС. Підходи до релігійної інтеграції мігрантів.
18. Радикалізація і релігійна ідентичність у міграційному середовищі.
19. Роль християнських конфесій у європейській політиці.
20. Православні церкви в глобальній церковній політиці.
21. Дипломатія Апостольського Престолу.
22. Місце ПЦУ в сучасному українському політичному процесі.
23. Релігійний компонент доктрини «руського міра».
24. Державно-церковні відносини, релігійна свобода і безпека в незалежній Україні.
25. Релігійність в контексті сучасного українського суспільства.
26. Правові основи свободи совісті і віросповідання в Україні.
27. Політична роль ісламу в сучасній Європі.
28. Ісламофобія як суспільно-політичне явище.
29. Взаємозв'язок релігійних і національних конфліктів у Європі.

30. Релігійний чинник у конфлікті в Північній Ірландії.
31. Етнорелігійні аспекти балканських війн.
32. Конфесійні виміри російсько-української війни.
33. Роль релігійних лідерів у примиренні та відновленні.
34. Міжрелігійний діалог у миротворчих процесах.
35. Екуменічні рухи та їх вплив на міжнародні відносини.
36. Міжконфесійна співпраця у соціально-політичній сфері.
37. Перешкоди на шляху до міжконфесійної єдності.
38. Проблема релігійної дискримінації та шляхи її подолання.
39. Діяльність релігійних організацій і НУО в європейській політиці
40. Правові моделі державно-церковних відносин у Європі: загальний огляд.
41. Модель laïcité у Франції.
42. Державна церква як форма взаємодії у Великій Британії.
43. Німецька модель кооперативного партнерства церкви і держави.
44. Сучасні теорії секуляризації.
45. Європейський секуляризм: масштаби і форми.
46. Концепція постсекулярного суспільства.
47. Нові прояви релігійності у секуляризованих суспільствах.
48. Причини повернення релігії у публічний простір.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри філософії, кандидатом філософських наук, доцентом Гераськовим Сергієм Вадимовичем

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.)

Погоджено Методичною комісією ФСП (протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)